

بررسی میزان استقرار بودجه ریزی عملیاتی در وزارت امور اقتصادی و دارایی

سعیده کیانفر: دکتر محمدرضا عسگری، دکتر احمد اصلی زاده :

کارشناس ارشد رشته مدیریت دولتی (مالی دولتی) یادگار امام خمینی(ره) واحد شهرری دانشگاه آزاد اسلامی تهران - ایران

: دانشیار، گروه مدیریت یادگار امام خمینی(ره) - واحد شهرری دانشگاه آزاد اسلامی تهران - ایران

:استادیار، گروه مدیریت یادگار امام خمینی(ره) - واحد شهرری دانشگاه آزاد اسلامی تهران - ایران

بودجه در اجرای فعالیت های دستگاه های اجرایی همواره مورد توجه و چالش بوده است. نظام بودجه ریزی عملیاتی با هدف نتیجه محوری این سند مالی تلاش می کند با پیوند اعتبارات بودجه ای به نتایج اقدامات دولت به اهداف صرفه جویی، شفافیت، کارایی، و اثربخشی بودجه دست یابد. بودجه ریزی عملیاتی به اصلاح مدیریت بخش عمومی و افزایش اثر بخشی این بخش می پردازد (حسن آبادی و نجار صراف، ۱۳۸۹).

اندیشه ای که در ورای بودجه ریزی عملیاتی قرارداد این است که اگر سیاستگذاران، تصمیمات مالی را به گونه ای عینی و بر مبنای کارایی و اثر بخش استوار سازند، آنگاه هم آنها و مردم می توانند درباره عملکرد دولت قضاوت روشن تری داشته باشند. در واقع بودجه ریزی عملیاتی، با مرتبط ساختن تصمیمات بودجه ای و عملکرد دولت، پاسخگویی دولت در مقابل قانونگذاران و مردم را تقویت می کند. بطور کلی فرآیند بودجه ریزی عملیاتی در پی پاسخگویی به این پرسش هاست: جایگاه کنونی ما کجاست؟ می خواهیم کجا باشیم؟ چگونه باید به این اهداف برسیم؟ چگونه باید پیشرفت خود را بسنجیم؟» (پناهی، ۱۳۸۴).

بودجه ریزی عملیاتی نوعی سیستم برنامه ریزی، بودجه ریزی و ارزیابی است که بر رابطه بودجه هزینه شده و نتایج مورد انتظار تأکید می ورزد. در چارچوب بودجه ریزی عملیاتی بخش های مختلف اداری بر اساس استانداردهای مشخصی تحت عنوان شاخص های عملکردی پاسخگو هستند و مدیران در تعیین بهترین شیوه نیل به نتایج از اختیار عمل بیشتری برخوردارند. از طرف دیگر در چارچوب چنین شیوه ای مشارکت سیاستگذاران، مدیران و حتی شهروندان در قالب برنامه های راهبردی، اولویت های هزینه ای و ارزیابی عملکرد، صورت می گیرد. شناسایی ارتباط میان برنامه ریزی راهبردی و تخصیص منابع، با توجه به افق های بلند مدت، از اهداف دیگر بودجه ریزی عملیاتی تلقی می شود (حسن آبادی و نجار صراف، ۱۳۸۹).

بودجه نمایانگر همه ی برنامه ها و فعالیت های دولت بوده و نقش بسیار مهم و حیاتی در توسعه ی اقتصاد ملی ایفا می کند. با توسعه ی وظایف دولت و افزایش سریع هزینه های دولتی و پیوند آن با وضعیت عمومی اقتصاد کشور، کنترل مخارج اهمیت خود را از دست داد و نیاز به بهبود در سیستم های برنامه ریزی،

۱۸ خرداد ماه ۱۳۹۶، 2NCIH2017

چکیده

گرایش دولت ها به سمت بودجه ریزی عملیاتی در جهان روز به روز در حال فزونی است، در این میان کشور ایران نیز برای افزایش کارایی و اثر بخشی سازمان ها، تغییر نحوه بودجه ریزی سنتی به بودجه ریزی عملیاتی را از اولویتهای خود قرار داده است این مطلب را می توان به وضوح در قوانین موجود مشاهده نمود، به طوری که بند ۳۲ برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی) به صراحت، اشاره به این موضوع دارد. دستیابی به این هدف، مستلزم شناسایی الزامات مربوط به این نوع بودجه ریزی است. در پژوهش حاضر هدف محقق بررسی وضعیت بودجه ریزی عملیاتی در وزارت امور اقتصادی و دارایی بود. برای بررسی عملی و تجربی مدل پژوهش ابتدا متغیرهای هر یک از فرضیه های پژوهش تعریف مفهومی و عملیاتی شد، سپس پرسشنامه ای حاوی ۱۳ سؤال برای سنجش متغیرهای پژوهش تهیه شد. جامعه آماری این تحقیق، مدیران و معاونان و متخصصان ارشد وزارت اقتصاد و دارایی بودند. بنابراین نمونه آماری مورد نیاز بر اساس فرمول نمونه گیری جامعه محدود کوکران تخمین زده شد و ۱۵۰ پرسشنامه به آنها ارائه شد. پژوهش حاضر از تحقیقات کاربردی است، که از نظر هدف توصیفی، از نظر روش و اجرا پیمایشی و از نظر روش تحلیل آزمون t تک نمونه ای بود. لذا از نظر پاسخگویان عوامل فنی بودجه ریزی عملیاتی در وزارت امور اقتصادی و دارایی از وضعیت مناسبی برخوردار نبود. نتایج نشان داد که از نظر پاسخگویان عوامل محیطی و عوامل انسانی بودجه ریزی عملیاتی در وزارت امور اقتصادی و دارایی از وضعیت مناسبی برخوردار است.

کلمات کلیدی: بودجه ریزی عملیاتی ، عوامل انسانی ،

عوامل محیطی ، عوامل فنی

۱- مقدمه

بودجه به عنوان بیان مالی عملیات دولت، مهمترین سندی است که دستگاههای اجرایی را در دستیابی به اهداف سند چشم انداز و برنامه های توسعه کشور و انجام اثر بخش وظایف خود یاری می رساند. از این رو تلاش برای بهبود این سند مالی و بهره وری